

Operatie 'Red de Boomvalkjes' geslaagd

Hans Potters

Hoewel ik niet bepaald bekend sta als iemand die zachtzinnig met onze inheemse flora en fauna omgaat, maak ik voor één soort graag een uitzondering: de Boomvalk. Deze roofvogel heeft de gewoonte zijn nakomelingen groot te brengen in oude (kraaien)nesten en daarbij wordt blijkbaar niet altijd een zorgvuldige afweging gemaakt als het gaat om de stevigheid van de broedplaats. Zo vielen er uit bouwvallige nesten in 1997 en 1998 resp. 2 van de 3 jongen en beide jongen van een 2-broedsel. Maar vergeleken bij het nest dat ik in 1999 vond, oogden deze constructies nog tamelijk solide.

De betreffende broedplaats bevond zich op 14 m hoogte in een perceel Zwarte Dennen in de Rucphense Bossen, een bosgebied ten zuidoosten van Roosendaal. Het paar werd al begin mei gelokaliseerd maar een nestvondst bleef aanvankelijk uit. Op 18 juli werd duidelijk waarom. Door een tijdje in het vermoedelijke nestbos te blijven zitten en het prooibrengende vrouwtje te volgen, ontdekte ik uiteindelijk de broedplaats. Het nest was toen reeds zo ver gedegeneerd dat het als zodanig nauwelijks was te herkennen en vanaf de grond de onderzijde van één jong zichtbaar was. Toen ik in de vroege ochtend van 24 juli de nestboom wilde beklimmen, was de broedplaats dermate vervallen dat deze alleen kon worden teruggevonden aan de hand van de verse uitwerpselen die eronder lagen. Aangekomen bij het nest zag ik dat er nog slechts een paar plukjes met takken resteerden waaraan de twee jongen zich krampachtig vastklampten. De eerste de best stortbui of fikse windvlaag zou onherroepelijk een (mogelijk fatale) val tot gevolg hebben. En zie daar het morele dilemma: ingrijpen of niet.

Na enige overpeinzingen gaven rationele argumenten uiteindelijk de doorslag. Immers, in ons dichtbevolkte landje worden verspreiding en aantallen van de meeste, zo niet alle, dieren- en plantensoorten door direct dan wel indirect menselijk handelen beïnvloed. In het geval van de Boomvalk zijn deze invloeden: een hoge dichtheid aan prooien (waaronder veel soorten die voor hun nestgelegenheid gebonden zijn aan bebouwing zoals Huismus, Ringmus, Spreeuw, Witte Kwikstaart, Gierzwaluw en Boerenzwaluw), grote oppervlakten met geschikt broedgebied (vooral aangeplante dennenbossen en populierenlanen) en een ruim aanbod aan nestgelegenheid (voornamelijk oude nesten van Zwarte Kraaien welke als gevolg van het intensief beheerde cultuurland hoge dichtheden konden bereiken). Een belangrijke lokale mortaliteitsfactor voor Boomvalken is tegenwoordig de Havik. De hoge dichtheid waarin deze superpredator in Nederland voorkomt, kan weer gerelateerd worden aan de enorme aantallen postduiven en van cultuurland

afhankelijke Houtduiven. Zo bezien zou een ingreep van mijn kant slechts van marginale betekenis zijn en derhalve weinig bezwaarlijk.

De volgende dag werd dan ook de daad bij het woord gevoegd. Een paar meter onder het nest werd met behulp van ijzerdraad een rieten mandje aan twee stevige zijtakken vastgemaakt. Vervolgens werden beide jongen van hun armzalige behuizing geplukt en in het mandje geplaatst. Het vrouwtje kon deze reddingsactie overigens maar matig waarderen en deelde met haar vleugels een paar ferme klappen uit tegen mijn hoofd. En passant werd ook de vleugellengte van de jongen gemeten, waaruit bleek dat ze beide 19 dagen oud waren. Uitgaande van een 2-legsel zou het legbegin op 6 juni hebben plaatsgevonden, wat voor West-Brabants begrippen tamelijk vroeg is.

De daaropvolgende dagen werd het broedgeval frequent vanaf de grond bekeken. De jongen groeiden voorspoedig op en toen ze een leeftijd van 29 dagen hadden bereikt, zaten beide valkjes op een tak naast het mandje. Ook in de weken na het uitvliegen werden ze geregeld waargenomen waarbij veelvuldig boven de aan het nestbos grenzende kapvlakte op insecten werd gejaagd, soms tot in de diepe avondschemer. Met een niet gering gevoel van voldoening werd een en ander gadegeslagen. En nu maar hopen dat het uitkiezen van krakkemikkige nestplaatsen geen erfelijke eigenschap is, want anders blijven we aan de gang.

Adres: Robijnwijk 42, 4706 LW Roosendaal.

Beide jonge Boomvalken in hun nieuwe behuizing, Rucphense Bossen, juli 1999 (Hans Potters).
Both Hobby nestlings in their new home.